

I.

Voor wie mij liefheeft, maak ik eten

Hoe noemt u haar? Ik bedoel: degene die u baarde? Moeder? Moeke? Moe? Moei? Ma? Mama? Mam? Mams? Mamsie? Mamaatje? Maake? Maman? Mammie? Mum? Mutti? Moederke?

Hebt u haar ooit gevraagd wat zij daarvan vond?

Want, vergis je niet, de naam die je haar geeft, zegt veel over hoe je haar ziet. Neem bijvoorbeeld 'Moeder'. De combinaties die ermee gemaakt worden, verraden al veel. 'De moeder van alle oorlogen', of 'moeder van alle (voetbal)finale's', of 'moedertaal', 'moederschap', 'moederbord'. Het duidt aan dat je aan de bron van iets zit. Zo rond hun vijftiende beginnen je kinderen je zo te noemen. In volle puberteit, want dan identificeren ze je als 'bron van alle conflicten'. En als ze je voor de eerste keer 'moeder' noemen, dan weet je: 'Oh nee, dat is dus voor eeuwig!' Moeder rijmt bovendien op 'loeder'.

'Moeke' is iets helemaal anders. Een moeke staat altijd gereed, een fort van een vrouw die zoveel liefde op overschot heeft dat de Verenigde Naties haar makkelijk zouden kunnen inzetten als vredesgezant in eender welk werelddeel. Als kinderen een zin beginnen met een vragend 'moeke',

dan weet je dat ze je gaan vragen om de honderd meter te lopen in minder dan vijf seconden, terwijl je ondertussen ook de was, de strijk en het avondmaal afwerkt. Want van een 'moeke' wordt niet verwacht dat ze ooit 'nee' zegt.

Als je 'ons moe' wordt, dan weet je dat je kinderen achter je rug al hebben afgesproken wat ze moeten doen met je meubelen als ze je zullen parkeren in een bejaardentehuis, zeer binnenkort.

Een 'moei' is iets dat niemand van je eigen familie zou durven te gebruiken. Het is een roepnaam die je van weerbarstige burens krijgt. Er hoort een wegwerpgebaar bij. Als ze het hebben over jou, noemen ze je eerst 'die van hiernaast' en als de sfeer enigszins verhit, word je ineens een 'moei'. Wanneer iemand van je familie je zo noemt, dan helpt maar één ding: dat mens onmiddellijk verbannen naar een onbewoond eiland.

'Ma' is ook fantastisch duidelijk. Ik heb nog nooit iemand 'ma' liefdevol horen gebruiken. Het is kort, droog, hard. Een 'Ma' is een wezen dat in het leven van haar nageslacht een twijfelachtige rol heeft gespeeld. Als therapeuten een patiënt zijn of haar moeder horen beschrijven als 'ma' dan weten ze dat die mensen nog twintig jaar lang elke week zullen terugkomen om al hun trauma's uitgebreid te bespreken. En dan zijn ze dus heel gelukkig, die therapeuten.

'Mam' en 'mams' gebruikten wij zelf thuis om mijn moeder aan te spreken. Voornamelijk omdat het makkelijk bekte: 'ons mams'. Het wijst erop dat je kroost weet dat het de

moederlijke aandacht zal moeten delen met minstens vijf andere vruchten van je baarmoeder. Een ‘mams’ is collectief bezit. Je hebt haar nooit helemaal voor jezelf.

‘Mamaatje’ bestaat alleen in kinderliedjes en *Jip & Janneke*. Het is een fictief figuur. Een moeder die een combinatie is van een verpleegster, een kleuterleidster én Mary Poppins. Ze heeft altijd een kast vol knutselgerief, een poppenkast en een hele hoop levenswijsheden bij de hand, zoals daar zijn: ‘Iedereen moet altijd vriend zijn met elkaar’. ‘Mamaatje’ is voor moeders, wat ‘superman’ voor mannen is. Die onderbroek bovenop dat kostuum roept wel vragen op over hun gevoel voor stijl, maar uiteindelijk vindt iedereen hem wel een toffe peer.

‘Maman’ is een eretitel die sommige moeders krijgen van hun zonen. Ja, ze bestaat alleen voor jongens. Ze noemen haar ‘maman’ als dank omdat ze altijd hun debardeurs, Lacoste T-shirts en bijpassende mocassins klaar zet voor hun zaterdagse uitje naar de golfclub. Onder elkaar spreken ze het soort would-be Frans waar je in Knokke-Zoute hoge ogen mee gooit. ‘Maman, s’il te plaît, tu sais ou j’ai mis mon krabberke?’

Een ‘Mum’ wordt door deze naam gelijkgesteld aan de Britse *Queen Mum*. Als ze je zo noemen, vinden ze je raar. Vooral omdat je je hoofddeksels kiest nadat je die dagelijkse fles sherry voor elf uur ’s ochtends al soldaat hebt gemaakt.

Als ik iemand zijn moeder ‘Mutti’ hoor noemen, dan zie ik de hele familie in mijn fantasie thuis rondhollen in lederenhosen. ’s Avonds gaan ze rond een kampvuur zitten en zingen a capella ‘Edelweiss’ en andere krakers uit *The sound of music*. ‘Mutti’s’ gaan heel graag mee op kamp als kookmoeder, omdat ze dan op de laatste dag rond het kampvuur ook nog eens ludiek kunnen doen met een soepketel op hun hoofd en wat selder achter hun oren. Maar hoe je het ook draait of keert, ‘Mutti’ klinkt alleen goed in Ornella Mutti.

Het moment dat kinderen je ‘moederke’ beginnen te noemen, betekent voor veel vrouwen een opluchting. Teken dat er niks mis is met je ogen, maar dat je kroost inderdaad twee à drie koppen groter is dan jijzelf. Ze zijn de 25 voorbij en zien je als een personage uit een gedicht van Guido Gezelle. Een soort olijke hobbit die af en toe beschermd moet worden tegen haar eigen stomiteiten. Als je per vergissing weer een virus van het internet hebt gedownload of zo. Zoals in: ‘Moederke toch, ik heb u al tien keer gezegd dat mails die u naaktfoto’s van George Clooney beloven, niet te vertrouwen zijn.’

Maar we beginnen allemaal natuurlijk als ‘mama’. Er zijn ook koppels die mekaar consequent ‘mama’ en ‘papa’ noemen. Alsof ze door de komst van de kleine herleid worden tot een functie. Ze kunnen mekaar net zo goed ‘eiceldonor’ en ‘spermabank’ noemen. Ik denk dat, als je lang genoeg ‘papa’ en ‘mama’ tegen mekaar zegt, je geslachtsdelen vanzelf dichtgroeien of uiteindelijk eraf vallen. Want het woord ‘mama’ is niet sexy. Het heeft niks met seks te maken, hoe-

wel het een statuut is dat je aan seks te danken hebt. Ja, het moederschap is eigenlijk een seksueel overdraagbare aandoening, die erger is dan aids. Tegen aids kan je medicijncocktails pakken, tegen het moederschap helpt maar één cocktail: tequila sunrise. En dan nog alleen in grote hoeveelheden.

‘Mama’ is kindertaal. Het is letterlijk door kinderen uitgevonden. ‘Ma’ is één van de eerste klanken die een kind kan maken. In hun overdreven vreugde om de ontwikkeling van het spraakvermogen van hun kleintje reageren moeders daar als volgt op: ‘Het roept mij! Mijn kindje herkent mij!’ Terwijl de kleine op dat moment in zijn leven maar geïnteresseerd is in één ding, namelijk eten. Als het wijst en ‘ma’ of ‘mama’ zegt, dan bedoelt het dus waarschijnlijk: ‘Waar is mijn eten? Daar is mijn eten! Achter die top die door dat bloesje priemt’. Maar wij (moeders) zijn zo wanhopig om liefde te krijgen van dat kleine ding, dat we er zeker van zijn dat het ons een naam heeft gegeven. Zoals Neeltje Maria Min al schreef: ‘Voor wie ik liefheb, wil ik heten’. Maar een kind denkt: ‘Wie mij liefheeft, geeft mij eten.’ In het Latijn betekent ‘mamma’ trouwens gewoon vrouwenborst. ’t Is dat de Romeinen nog geen televisie hadden, of anders hadden die gegarandeerd ook godganse dagen naar kookprogramma’s zitten gapen alsof die de borst van hun moeder toonden. Ik ben er echt van overtuigd dat alle kijkers – inclusief ikzelf – ergens diep vanbinnen, in Jeroen Meus en Sergio Herman gigantische wandelende moedertieten vol melk zien, waar we iedere avond rustig aan kunnen liggen sabbelen tot we voldaan in slaap vallen.

Dat is de grote paradox van het moederschap: wij willen liefde, zij willen eten. En zo komt het dat achter iedere mama een vrouw verborgen zit die haast niemand ziet. Want als je al eens iets leest over moederschap, dan gaat het over ‘negen maanden blij’ en meer van dat soort ongein. Of over supermodellen die ineens diepe spirituele dingen menen te ervaren omdat ze een kind hebben gebaard. Het krijgen van een kind brengt hen inderdaad met dingen in contact die ze niet meer kenden: eetlust bijvoorbeeld. Kortom: het moederschap is omringd door de suikerspinromantiek van jonge vrouwen die zich totaal verliezen in de ontdekking van een wezentje dat totaal afhankelijk van hen is. Maar moeders hebben dus ook een geheim leven. Want ja, er zit ook leven in dat vlees rond die tepel! Daarom heb ik dit boek en deze voorstelling gemaakt. Om het eens te hebben over de vrouwen achter de moeders. Want ik ben er zelf één en ik heb heel lang gedacht dat ik abnormaal was. Dat het aan mij lag. Dat ik raar was. Omdat ik mij af en toe die ene vraag stelde: zou ik er nog opnieuw aan beginnen?

Omdat ik wakker lag van ongerustheid als mijn kinderen niet op tijd thuis waren en dan toch kwaad werd als ze uiteindelijk thuis kwamen. Omdat ik hen had geleerd om met twee woorden te spreken en gefrustreerd was omdat ze op hun veertiende nog maar twee woorden leken te kennen, met name: ‘Fuck you’. Omdat hun mooiste dag op vakantie in Frankrijk was toen we hen meenamen naar een Schots restaurant, inderdaad: McDonalds. Omdat ik een wandelende geldautomaat leek voor hen, terwijl ik soms geen geld over had om naar de kapper te gaan. Kortom: omdat

ik de hele tijd bezig was hun problemen op te lossen, terwijl ik met die van mezelf bleef zitten. Ik heb lang gedacht dat ik de enige was die onnozel werd van dat soort tegenstrijdigheden. Tot ik de try-outs begon te spelen van mijn voorstelling *De Moedermonoloog*.

Van alle rollen die ik heb gespeeld in mijn leven is die van moeder veruit de grappigste. Dat weet ik omdat mijn zonen niks liever lijken te doen dan mij uit te lachen. Vooral als ik een zin begin met: 'In mijn tijd...' En hoe ouder ze worden, hoe vaker ik mezelf dat zinnetje hoor zeggen. Dus wordt er hier in huis heel wat afgelachen. Behalve door mij dan. Maar vanaf de eerste try-out van mijn show kwamen andere vrouwen mij meteen vertellen dat ze blij waren dat ik dit allemaal had bekend. En dus begon ik hen de vragen te stellen, waar ik zelf mee was blijven zitten. Op hun antwoorden is dit boek gebaseerd. Dit zijn de vijftig vragen die ik stelde aan mezelf en daarna aan andere moeders. Ik zet ze er voor de aardigheid bij, dan kan u ze zelf ook eens stellen aan een mama in uw buurt. Of aan uzelf. Tenminste, als u klaar bent voor de antwoorden die u zal krijgen.

- 1) Waarom bent u moeder?
- 2) Wat was uw eerste gedachte, toen u ontdekte dat u zwanger was?
- 3) Hoe heeft u zich gevoeld tijdens de zwangerschap?
- 4) Fantaseerde u over het geslacht van uw kind voor het geboren werd?
- 5) Wat was uw eerste gedachte toen u hoorde dat het een jongen/meisje zou worden?
- 6) Wat kan u zich nog herinneren van uw bevalling?

- 7) Zou u nog meer kinderen willen? Waarom wel/waarom niet?
- 8) Zou u nog kinderen willen maken met dezelfde partner?
- 9) Welke kenmerken hebben uw kinderen van u geërfd?
- 10) Wat vindt u van de smaak van uw kind(eren)?
- 11) Wat vindt u van de politieke overtuigingen van uw kind(eren)?
- 12) Hebt u zelf de naam gekozen van uw kind(eren)?
- 13) Hebt u een verhaal bij de keuze van de naam?
- 14) Hoe ziet de ideale vader eruit?
- 15) Vindt u dat moeders een loon moeten krijgen?
- 16) Wat hebt u geleerd of geërfd van uw eigen moeder?
- 17) Wat is uw eerste herinnering aan uw kind(eren)?
- 18) Wat is het mooiste dat u ooit met uw kind(eren) hebt meegemaakt?
- 19) Wat is het ergste dat u ooit met uw kind(eren) hebt meegemaakt?
- 20) Welke tip zou u jonge moeders geven?
- 21) Bent u jaloers op de prestaties van andermans kinderen?
- 22) Zou u het moederschap aanraden aan anderen?
- 23) Waarover voelt u zich soms schuldig tegenover uw kinderen?
- 24) Hebt u al eens gefantaseerd over leven zonder kinderen?
- 25) Zou u graag kleinkinderen willen hebben?
- 26) Heeft uw moederschap uw loopbaan beïnvloed?
- 27) Als u iets zou kunnen uitvinden om opvoeden te vergemakkelijken, wat zou dat dan zijn?
- 28) Wie is in uw ogen een goede moeder?

- 29) Als u iets zou kunnen veranderen aan het schoolstelsel, wat zou dat dan zijn?
- 30) Als u een dier zou zijn, welk dier zou dat dan zijn?
- 31) Kijkt u uit naar de dag dat uw kinderen het huis uit zullen zijn?
- 32) Hoe noemen uw kinderen u?
- 33) Wat zou u graag nog eens horen van uw kinderen?
- 34) Realiseren uw kinderen dingen die u zelf graag had willen doen?
- 35) Is uw seksleven veranderd, sinds u moeder bent?
- 36) Kan u uw kinderen straffen?
- 37) Hoe straft u uw kinderen?
- 38) Waaraan ergert u zich bij uw kinderen?
- 39) Welk soort schoonmoeder zou u willen zijn?
- 40) Verdraagt u dat andere mensen uw kind straffen?
- 41) Verdraagt u dat uw ouders opmerkingen maken over uw manier van opvoeden?
- 42) Hebt u de vader van uw kind(eren) zelf gekozen?
- 43) Hebt u het tijdstip waarop u moeder zou worden zelf gekozen?
- 44) Als het moederschap een landschap zou zijn, hoe zou het er dan volgens u uitzien?
- 45) Denkt u dat u onmisbaar bent in het leven van uw kind(eren)?
- 46) Hebt u de vrienden van uw kinderen al eens gestraft?
- 47) Bent u verdrietig als uw kinderen boos op u zijn of u ruzie heeft met hen?
- 48) Stel dat u een vacature zou moeten uitschrijven voor uw taak, wat zou daar dan in staan?
- 49) Als men zegt dat uw nageslacht een moederskindje is, vindt u dat dan een compliment of een belediging?

50) Wat hoopt u dat uw kinderen over u zullen zeggen bij uw begrafenis?

Welkom in het geheime leven van een moeder.